

φυλαί, αἱ ἐνδιαιτώμεναι σύμερον εἰς τὰς παρὰ τὴν Καστίλιαν κειμένας ἐπαρχίας, καὶ κατεξάρετον εἰς τὴν Μαζανδερωνήν, Γηλάνιον, καὶ Ἀλβανίαν (Ταλίς καὶ Δαγγεστάνιον) ὄμιλοῦσι γλώσσας, κοινὴν βάσιν ἐπίσης ἔχούσας τὴν Περσικήν, ἐξ ἣν ἡ Ταλισσία λογίζεται ἡ πλησιεστέρα αὐτῆς.

Ἐπεπτει συνέγεια.

ΗΟΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ.

Αἱ κατὰ κληρονομίαν ἀρεταὶ καὶ κακίαι. Παράδειγμα τῶν γονέων. Ὄργαλότης. Αστασία. Καλλωπισμός. Ἀπειλαὶ καὶ ποιναὶ. Εὔμενεια.

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΕΣ καὶ αὐθὶς ὑπὸ δύψιν τὸ Ἐγγειρίδιον τῆς Μητρὸς, ἐξ οὐ κατεγωρήσαμεν ἀποσπασμάτια εἰς τοὺς δύο προηγουμένους ἀριθμοὺς, παρατρέχομεν καὶ ἀλλὰ πολλὰ ωφέλιμα, ὅσα ἡδύνατο τις νὰ προσθέσῃ περὶ τῆς σωματικῆς τῶν τέκνων ἀγωγῆς, μεταβαλνομεν δὲ εἰς τὰ τὸν νοῦν ἀζυρῶντα.

Ἐὰν ἀληθεύῃ ὅτι τὰ τέκνα σωματικῶς ὁμοιάζουσι τοὺς γεννήτορας αὐτῶν, πολλῷ μᾶλλον ὑπάρχει ἡ τοιαύτη ὁμοιότης ὡς πρὸς τὰς νοητικὰς ἴδιότητας, καὶ τὰς ψυχικὰς διαθέσεις. Καθὼς ἡ σωματικὴ καλλονὴ ἡ ἀσχημία μεταδίδεται συνήθως ἀπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα, ὥσαύτως καὶ ἡ πρὸς ἴδιαιτέρας ἀρετὰς ἡ κακίας ἐπιρρέπεια μεταβαίνει ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Πάθη, ἀτινα ἐκυρίευον τὸν πατέρα, βλέπομεν πολλάκις ἀκμάζοντα εἰς τὸν οὐράνιον ἡ τὸν ἔγγονον ἡ φιλαργυρία, ἡ ἀσωτία, ἡ φιληδονία, ἡ ἀκράτεια, ἡ μνησικακία, τὸ φιλέκδικον, καὶ ἀλλαὶ πολλαὶ κακίαι, καὶ αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ἀρεταὶ, κατασχύνουσιν ἡ τιμῶσιν σίκογενείας τινὰς πολλοὺς κατὰ συνέχειαν αἰώνας, καταντώσαι τρόπον τινὰ γνώρισμα αὐτῶν, καὶ μόλις ἀλλας πως ἔξαλειφόμεναι εἰμὴ διὰ συνδρομῆς πολλῶν εύτυχῶν συνδυασμῶν. Οὕτος δὲ ὁ στοχασμὸς πόσον πρέπει νὰ καθιστᾷ πάντα γονέα ἐπιμελὴ πάσης ἀρετῆς, καὶ πολέμιον πάσης κακίας! Ἡ μήτηρ, διανοούμενη ὅτι τὰς ἀρετὰς ἡ κακίας τῆς θέλουν κληρονομήσειν οἱ υἱοί καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς εἰς γενέας γενεάν, πότον ἀγρύπνως ὀφελεῖ νὰ περιθάλπῃ μὲν τὰς πρώτας, ν ἀποσοῦῃ δὲ τὰς δευτέρας!

Ἄλλ' ἔκτος τῆς ἐμφύτου ταύτης ὄρμῆς πρὸς τὸ καλὸν ἡ τὸ κακὸν, τῆς μεταδιδομένης ὑπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα τῶν, ἔγει προσέτι μεγίστην ἐπιρρόην τὸ παράδειγμα, δι' οὐ, ἀγαθοῦ μὲν ὄντος, ἰσχυροποιεῖται πᾶν δι', τι καλὸν ἔφερεν ἡ ψυχὴ μεθ' ἑαυτῆς εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἀδυνατεῖται βαθυτὸδὸν καὶ ἔξαλειφεται πᾶν δι', τι κακόν πονηροῦ δὲ καὶ διεστραμμένου ὄντος, παραλύεται μὲν ἡ ἀρετὴ, ζωογονεῖται δὲ ἡ κακία. Ὁθεν πρώτιστον καθῆκον τῶν γονέων, ὅσοι ἐπιθυμοῦν τὴν ἡθικὴν μάρφωσιν τῶν τέκνων τῶν, εἶναι νὰ δίδωσιν αὐτοὶ τε καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς

παράδειγμα ὅλων «ὅσα ἔστιν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δικαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα», κατὰ τὸν Ἀπόστολον, καὶ ὑπὸ τὴν «σιωπὴλὴν ἀλλ' ἰσχυρὰν ἐπιρρόην τοιούτου παραδείγματος θέλουν ἀναπτυχθῆ μὲν καὶ ἀκμάσειν αἱ ἀρεταὶ, μαρανθῆ δὲ αἱ κακίαι τῶν τέκνων τῶν.

Ἐν ἀπὸ τὰ πρῶτα σφάλματα τῆς μητρὸς, κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐπιζήμιον εἰς τὸ τέκνον, εἶναι ἡ ὁργιλότης. Φύσει εὐερέθιστος ἡ γυνὴ, καὶ ὑποκειμένη εἰς πολλὰς ὀγληράς φροντίδας καὶ ἀνησυχίας ἀφοῦ κατασταθῆ μήτηρ, περισπωμένη ἀλλοτε ἀπὸ τὴν δυστροπίαν τῶν θεραπόντων καὶ ἀλλοτε ἀπὸ τὴν θορυβώδη ἀταξίαν τῶν τέκνων, παρασύρεται εὐκόλως εἰς τὴν ὁργὴν, ἥτις καὶ τὴν πνευματικὴν ἡσυγίαν αὐτῆς ἔξοριζει, καὶ τὰ τέκνα τῆς ὑπὲρ τὸ δέον ἐκφοβίζει.

Ἐν πρώτωις λοιπὸν, παρατηρεῖ ἡ τὸ Ἐγγειρίδιον συγγράψασα, οἱ γονεῖς πρέπει νὰ μετριάσωσιν, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν ὅλως διόλου νὰ ἔξαλειφωσι, τὰς ὑρμητικὰς διαθέσεις τῶν, αἵτινες καταντῶσιν αἵτις θυμοῦ εἰς τὰ τέκνα τῶν διότι ἀπορίας ἄξιον εἶναι τωράντι πόσον ταχέως ὁ ἴδιος μας θυμός μεταδίδεται εἰς αὐτά. Ὁμιλεῖ πρὸς τὸ τέκνον σου μὲ δργίλον τρόπον, καὶ μὴν ἀμφιβάλλῃς ὅτι μὲ δυσαρέσκειάν σου θέλεις ἰδεῖν εἰς τὴν διαχωγήν του μέρος τοῦ αὐτοῦ ἴδιωματος. Πρέπει μὲν νὰ ἐπιπλήττωμεν τὰ τέκνα μας, πρέπει νὰ τὰ παιδεύωμεν, πρέπει νὰ τὰ κάμνωμεν νὰ μᾶς ὑπακούωσιν, ἀλλ' εἰς ὅλα θέλει προκύψει διπλοῦν τὸ δρελος, ἀν αἱ διαθέσεις μας μένωσιν ὅλως διόλου ἀτάραχους καὶ τωράντι ποιῶν ὄφελος νὰ προσμένωμεν, ἀν συνιστῶμεν μὲ τὰς παραγγελίας ὅτι ἀναιρεῖ τὸ παραδειγμα.

Ἄλλο σφάλμα, βλαβερὸν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, εἶναι ἡ ἀστασία, τὸ νὰ παιδεύωνται δηλαδὴ σημερον διὰ πράξιν, ἥτις γθὲς παρεβλέφθη, καὶ αὐτοῖον πάλιν θέλει λογισθῆν ὧσεὶ ἀθῶν, ἡ τὸ νὰ φερώμεθα πρὸς αὐτὰ ποτὲ μὲν μὲ θυμὸν καὶ αὐστηρότητα, ποτὲ δὲ μὲ μεγάλην συγκατάθασιν καὶ γλυκύτητα, ως αἱ ἡμέτεραι ὑποθέσεις ὑπάγουν καλῶς ἡ κακῶς.

Άλλα λέγει τὸ Ἐγγειρίδιον, "Ἄν ἐπιθυμῇς, ἀδειφή μου, ν ἀποκτήσῃς τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην τῶν τέκνων σου, πρέπει νὰ φυλάξῃς σταθερότητα εἰς τὴν διαχωγήν σου πρέπει νὰ διευθύνησαι εἰς τὰς πράξεις σου ἀπὸ μόνον τὸ δρῦνον, καὶ ὅγι ἀπὸ τὰς ὄρμας τῶν διαθέσεων, καὶ τῶν κατὰ περίστασιν διαφόρων σου κλίσεων. Ὅλοι τιθόντες ἔχομεν τὰς καλὰς καὶ κακὰς ὥρας; μας, καὶ πολλάκις δοκιμάζομεν μεγάλην μεταβολὴν εἰς τὰς διαθέσεις ἡμῶν καὶ τὰ αἰσθήματα ἀλλ' ἀς προσέχωμεν καλῶς νὰ μὴ δεινύωμεν ποτὲ τοιάντας μεταβολὰς εἰς τὴν ἔξωτερην διαχωγήν μας.

Πολλάκις βλέπομεν εἰς οἰκογενεῖας μεγάλην ταρχήν ἐκ μηδαμινῶν αἰτιῶν προεργούμενην· καὶ τούναντίον, σπουδαῖα ἡθικὰ δεινὰ ὡς ἀσῆματα παραβλεπόμενα.

Ποσάκις παρετίρησα μητέρας μᾶλλον τεταραγμένας, καὶ παιδία μᾶλλον ἀνήσυχα καὶ περοβοσιμένα, διότι ἔξεστη ἡ ἐλερώθη τὸ φρέμα τῶν, παρὰ διότι ἐψεύσθησαν, ἢ ἐφάνησαν σκληρά! Ἐδὼ λοιπὸν τὸ μικρότερον καλὸν προτιμᾶται ἀπὸ τὸ μεγαλύτερον, καὶ ὁ πρῶτος σκοπὸς τῆς χρηστῆς ἀνατροφῆς διόλου παραμελεῖται.

Μὲν μυσαρέσκειαν πολλάκις βλέπομεν ὅτι καὶ τὰ φορέματα γίνονται αἰτίᾳ ἐριδος καὶ ἀγανακτήσεως. Ἡ καθαρύτης τωρόντι εἶναι ἀναγκαῖα· καὶ ἡ κομψότης δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὸν κακόν· ἀλλ' ὅτι γρειαζεται πάσαις δυνάμεσι νὰ προσπαθῶμεν ν' ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τὰ τέκνα μας εἶναι ἡ ὑπερβολικὴ ἐπιθυμία τῶν κομψῶν ἐνδυμάτων, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν ἡ ἀφοσίωσις εἰς τοὺς στολισμοὺς, ἡ τις προξενεῖ ὑπερηφανίαν, ζηλοτυπίαν, καὶ ἔριδα, καὶ οὕτω πολλάκις βλάπτει καιρίως καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν τέκνων τὰς διαθέσεις.

Ὅτι τὰ τέκνα πρέπει ἐκ πρώτης ἡλικίας νὰ διδάσκωνται τὴν ὑπακοήν, ὅτι τὸ θέλημα τῆς μητρὸς πρέπει νὰ ἦναι εἰς αὐτὰ ὁ νόμος καὶ ὁ κανὼν καὶ ὁ μόνος ὁδηγὸς τῆς διαγωγῆς τῶν, καὶ ὅτι χωρὶς τοιχύτης βάσεως πᾶσα παῖδων ἀγωγὴ εἶναι ἀστήρικτος καὶ σαθρά, ὁμολογεῖται ὑπὸ πάντων. Ἀλλὰ πρὸς καθυπόταξιν καὶ διοίκησιν ἐν γένει τῶν τέκνων μεταχειρίζομεθα φοβερισμοὺς καὶ ποιὸς, καὶ τούτων γίνεται ἀληθῶς μεγίστη κατάρρησις ἐνίστε. Περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης καταχωροῦμεν τὰς ἐπομένας παρατηρήσεις ἐκ τοῦ Ἑγγειρίδου.—

Οἱ γονεῖς δὲν πρέπει νὰ ἐπιχειρήσωνται νὰ καθηυποθάλλωσι τὰ τέκνα εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν, ὡς ὁ γεωργὸς ἥθελε κακούποθάλλει ζῶν τι. Τὸ παιδίνιον πρέπει νὰ καταπείθηται εἰς τρύπον, ὥστε καὶ μὲ τὴν συνείδησιν αὐτοῦ νὰ καταδικάζῃ τὴν ἴδιαν του διαγωγὴν, καὶ νὰ θέγηται ἡσύχως τὴν ἐπιβαλλομένην εἰς αὐτὸν ποιὴν ἔνεκεν τῆς παραβάσεως του. Χρεωστοῦμεν νὰ προσέχωμεν τὰ μέριστα ὅταν θέλωμεν νὰ φοβερίσωμεν τὰ τέκνα μας. Ἄν δὲν φέρωνται καλῶς, καὶ κρίνωμεν ὅτι εἶναι ἀνάγκη παιδείας, πρέπει νὰ πασχίσωμεν ὥστε νὰ καταλάβωσι τὴν φύσιν τοῦ σφράλματος τῶν, καὶ τότε χωρὶς ἔλλο νὰ τὰ παιδεύωμεν. Πλὴν ἂς πρωφυλαττόμεθα ἀπὸ τὰς συνήθεις μὲν, βαρβάρους ὅμιως καὶ γυναικίς ταύτας φράσεις, «Θὰ σὲ σκοτώσω» ἢ, «Ἀν τὸ ἄκούσῃ ὁ πατήρ σου, θὰ σὲ πνίξῃ» καὶ τὰ τοιαῦτα. Αἱ ἐκφράσεις αὗται εἶναι πάντη ἀνάρμοστοι εἰς τὰ στόματα τῶν γονέων, διότι, παρεκτός τοῦ ὅτι εἶναι διάλογος φεύδεται, καταστρέφουσι καὶ τὰ θεμέλια τῆς ὑποταγῆς καὶ ὑπακοῆς. Τὸ παιδίον γνωρίζει ὅτι οἱ γονεῖς αὗτοῦ δὲν ἔχουν σκοπὸν νὰ βάλωσιν εἰς πρᾶξιν τοι-

ούτους φοβερισμοὺς, ἀπειράκις καὶ πρότερον ἐκφωνηθέντας, μηδέποτε δὲ ἐκτελεσθέντας. Γνωρίζει μὲν ὅτι ἐνδέχεται κάποτε ν' ἀκούσῃ κάρμιαν δυνατὴν φωνὴν, ἀλλ' ἀναμφιβολίας αἱ τοιαῦται ἀπειλαὶ τῆς μητρὸς ἢ τοῦ πατρὸς δὲν θέλουν πραγματοποιηθῆν· ὅτεν καὶ περιφρονοῦνται.

Πρέπει νὰ προσέχωσι τὰ μέριστα οἱ γονεῖς, νὰ μὴ μεταχειρίζωνται ἀδιακρίτως τὸ ἔμμον, νὰ μὴ ἐπιπλήκτωσιν αὐστηρῶς τὰ παιδία, νὰ μὴ τὰ κλείωσιν εἰς σκοτεινὰ κατώγεα ἡ δωμάτια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· πρὸ πάντων δὲ νὰ μὴ τὰ τρομακάσι φοβερίζοντες αὐτὰ μὲ ἀνύπαρκτα πράγματα, ὡς μὲ τὰ λεγόμενα στοιχεῖα, μὲ τοὺς βορβόλακας, κτλ. Ἀν ἡ μήτηρ ἦναι ὑπόχρεως νὰ παιδεύσῃ τὸ τέκνον της, ἐμπορεῖ νὰ τὸ κλείσῃ διὸ ὀλίγην ὥραν· εἰς φωτεινόν τι δωμάτιον, νὰ τὸ ἐκβάλῃ ἀπὸ τὴν τράπεζαν, ἢ ὡς τὸ κάρμη μόνον νὰ ὑποφέρῃ τὰς φυσικὰς συνεπείας τοῦ σφράλματός του. Προσέτι, δὲν ἀρμίζει ποτὲ νὰ παιδεύωμεν τὰ τέκνα μας διὰ πράξεις, γενομένας ἀπρομελετήτως καὶ κατὰ συμβεβηκός· πρέπει μόνον νὰ συμβουλεύωμεν αὐτὰ νὰ ἦναι προσεκτικὰ εἰς τὸ μέλλον. Πολλοὶ ὅμως θεικύουσι μεγίστην μυσαρέσκειαν, καὶ παιδεύουσιν αὐστηρῶς τὸ ἔθιμον τέκνον, διότι ἔσπασε χωρὶς νὰ θέλῃ πινάκιόν τι, ἢ διότι ἔξεστισεν ἡ ἐλέρωση τὰ φορέματά του! Ἀλλὰ τοιούτοτρόπως ἐμποροῦμεν νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θέλουν ὀδηγηθῆ τὰ τέκνα εἰς τὸ ὄφελος κυβερνῶν τὰς διαθέσεις αὐτῶν, ἢ εἰς τὸ διακρίνειν τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν;

Τελευταῖον, ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Ἑγγειρίδου τῆς Μητρὸς θέλομεν καταχωρίσει τὸ ἐπόμενον, ἀφορῶν τὴν καλλιέργειαν τῆς εὐμενείας καὶ τὴν ἐμπνευσιν αὐτῆς εἰς τὰς καρδίας τῶν τέκνων. Εἰς τὴν μικρὰν ἡλικίαν τοῦ παιδίου δύναται νὰ διδάσκῃ αὐτὴν ἡ μήτηρ μὲ τὴν φωνὴν, μὲ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ μὲ τὴν διαχωρίγην της. "Οταν δέ τὰ ὑψηλὰ ὅνωρα τοῦ λαλεῖν καὶ συλλογίζεσθαι ἀναπτυχθῶσι, δύναται νὰ ἐντυπώσῃ αὐτὴν καλήτερον εἰς τὸν νοῦν τοῦ φιλτάτου της, παριστῶσα τὴν ἀγαθότητα τοῦ Πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, δοτις τὸν ἡλιον αὐτοῦ ἀναπτέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς, καὶ βρέγει ἐπὶ δικαιοίους καὶ ἀδίκους.

Τὰ πῶτα αἰσθήκαται τῆς εὐμενείας φυσικῶν διεγείρονται· πρὸς ἐκείνους, οὔτινες φροντίζουν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ λαμβάνουσι μέρος εἰς ὅλας ἡμῶν τὰς δυστυχίας· ὅτεν καὶ βλέπουσεν διότι ἡ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἀγάπη, ὡς καὶ ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς, εἶναι βαθέως ἐρδίζωμεν εἰς τὴν καρδίαν μας, καὶ πάντοτε χρείας τυχούσσης ἀναφρίνεται εἰς τὰς εὐγενεῖς ψυχάς. Ἀλλὰ, μολονότι ἡ ἀγάπη αὐτὴν αναπτύσσεται καθ' ἔκαστην, ἀπαιτεῖται ὅμως καὶ ὁ κανονισμὸς τῆς μητρικῆς φροντίδος, ὥστε δι' αὐτοῦ νὰ καθομαλύνωνται αἱ τὸν ἀδελφῶν μικροὶ διαφοροί, καὶ νὰ στερεόνται τὶς φιλοστοργύες των. —Εἰς τὰς οἰκιακὰς συνοικιλίας πρέπει συγχάκις νὰ ἔναιφερωμεν εἰς τὸ τοῦ Τίτος καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Δομιτίουν. Ο Δομιτίουν, φύσει κακὸς ὡς καὶ διεστραμμένος, ἐφέρετο μὲν ὑπερβολικὴν σκληρότητα πρὸς τὸν ἀδελφόν του, καὶ εἴχε μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ τὸν βλάπτῃ, καὶ πολλάκις ἀφοῦ ὃ Τίτος ἐλάσθε τὴν ἔξουσίαν, καὶ ἔγινεν αὐτοκράτωρ, ἐπροσπάθει δομιτίουν νὰ διεγείρῃ

τὸ στράτευμά του εἰς ἐπανάστασιν. Ἀλλ' ἔξ έναντίας, δὲ Τίτος ἐφέρετο πάντοτε μὲν γλυκύτητα, καὶ ὅμιλει περὶ αὐτοῦ μὲν ἀδελφικὴν ἀγάπην, καὶ δὲν ἔστεργε ποτὲ ν' ἀκούσῃ τι περὶ τῶν ἀλλων ἔναντίον του, καὶ δὲ τὸ σταύρον μόνον, δὲν ἔλειπε νὰ τὸν παρακαλῇ νὰ δεικνύῃ καὶ αὐτὸς τὸ ἄδιον αἰσθήματα.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία μᾶς παρουσιάζει τὸ ἐφεξῆς ἀξιόλογον παράδειγμα—**Ἡ Ἀθηναῖς** ἡτοῦ θυγάτηρος τοῦ Ἀθηναίου σοφιστοῦ Λεοντίου, καὶ ἐδιάρχθη παρ' αὐτοῦ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν μυθολογίαν τῶν Ἑλλήνων. Ὁ πατήρ της, ἐπερειδόμενος εἰς τὴν ὥραιότητα καὶ τὰ προτερήματα τῆς θυγατρός του, ἐμύρασεν δόλη τὴν πειρουσίαν του εἰς τὸν δύο ἀδελφούς της, καὶ εἰς αὐτὴν δὲν ἀφῆκε σχεδὸν τίποτε. Λυπουμένη ἡ Ἀθηναῖς διὰ τὸ ἀδικούτων τοῦτο, παρεκάλει τοὺς ἀδελφούς της νὰ ἀνατρέσωσι τὴν διειθήκην τοῦ πατρὸς των, καὶ νὰ δώσωσι καὶ εἰς αὐτὴν τὸ ἀνάλογον μέρος της ἀλλ' ἔκεινοι ἔμενον κωφοὶ εἰς τὰς δεήσεις της. Αἱ θεῖα τῆς νεανίδος βλέπουσαι τὴν κατάστασιν αὐτῆς, ἡναγκάσθησαν νὰ ἐγκαλέσωσι τοὺς ἀπότοργους ἀνεψιοὺς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἡ Ἀθηναῖς κατὰ θείαν πρόνοιαν ἔγινε σύζυγος τοῦ τότε αὐτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Μιχρού, διδοχεῖται τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, καὶ διὰ τοῦ ἑροῦ βαπτίσματος μετονομάσθειται Βεδόνικα. Εἰς τὸ ὄψος τῆς δυνάμεως καὶ ἔσουσίας εὑρισκομένην, δὲν ἐμνησικάκησσεν εἰς τοὺς ἀδελφούς της, ἀλλὰ παραβλέψασα ὅλην αὐτῶν τὴν βαρβαρότητα, τοὺς ἀνεβίσθεν εἰς τὰς κυριωτέρας θέσεις, τοὺς ἔχαρισε διάφορος προνόμια καὶ δῶρα, καὶ τοὺς εἶπε μάλιστα, περατηροῦσα τὴν μεγάλην ταραχὴν των καθ' ἣν στιγμὴν ἐπαρρησιάσθησαν ἐνώπιον της, διτοῦς. «Ἄν δὲν μ' ἔσιαζετε ν' ἀφῆστε τὴν πατρίδα μου, δὲν ἥθελον εἰσθεὶ ἵκανη νὰ σᾶς δείξω τὰ σημεῖα τοῦτα τῆς ἀδελφικῆς μου ἀγάπης.»

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ.

ΑΔΥΝΑΤΟΝ εἶναι νὰ ἔννοησῃ τις καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν διὰ τὰ ἀγαθὰ, δσα ἡ ἀνθρωπότης ἀπέλαβεν ἀπὸ τὴν σύστασιν τοῦ Σαββάτου. Τὸ Σαββάτον, εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν, διὰ τὸν ἀνθρωπὸν ἐγένετο. Δὲν ἐστήθη διὰ κάνεν ἰδιαίτερον ἔθνος, λαὸν, ἡ αἰῶνα, ἀλλὰ διὰ τὸν ἀνθρωπὸν, δι' ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, εἰς πάσας τὰς χώρας καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, μέχρις οὗ νὰ ἔκλειψῃ ὁ ἀνθρωπὸς ἀπὸ τὴν γῆν.

Ἡ σύστασις τοῦ Σαββάτου δὲν εἶναι πρόσφατος· ἔξ έναντίας, τόσον παλαιά, δσον ὁ κόσμος οὗτος, γενομένη καθ' ὅν χρόνον ἐτελείωσεν ὁ Θεὸς τὸ ἔργον τῆς δημιουργίας. Εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως μᾶς λέγει ὁ Μωϋσῆς, διτοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἔκτῃ συνετέλεσσεν ὁ Θεὸς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀ εποίησε, καὶ εὐλόγησεν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν. Τίς δύναται ν' ἀμφιβάλῃ διτοῦς τὴν ἡμέραν ταύτην διέχρινεν ὁ Θεὸς οὕτω πρὸς παράδειγμα εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα; «Ο σκοπὸς δ' αὐτοῦ ἡτοῦ ὅλως φιλάνθρωπος. «Ἄν ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εύα, τεθειμένοι ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, διὰ νὰ καλλιεργῆσι καὶ φυλάττωσιν αὐτὸν, καὶ δλως ἀδῶις καὶ ἄγιοι, ἔχρειάζοντο μ' δλον τοῦτο Σαββάτον, ἡμέραν καταπαύσεως παντὸς σωματικοῦ κόπου,—προσδιωρισμένην τινὰ ἐποχὴν, καθ' ἣν ἀποσυρόμενοι ἀπὸ τὰς κοσμικὰς φροντίδας, νὰ ἀναπάνωνται καὶ ἡσυχάζωτι πρὸς γαλήνιον μελέτην περὶ τῶν ἔργων καὶ τελειοτήτων τοῦ ἑδόξου καὶ ἀγίου Θεοῦ, καὶ πρὸς λατρείαν αὐτοῦ, ἀρα δὲν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν διτοῦς τοιαύτη ἡμέρα, τοιαύτη ἐποχὴ, εἶναι ἔτι μᾶλλον ἀναγκαία διὰ τὸν ἀνθρωπὸν εἰς τὴν παροῦσαν πεπτωχίαν αὐτοῦ κατάστασιν, ἀφοῦ ἡ ἀμαρτία ὑπερηφένησε τὸ βάρος τῶν μεριμνῶν καὶ μόχθων του, καὶ συγχρό-

νως κατέστησεν αὐτὸν μᾶλλον ἐπιλήσμονα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἦτον διατεθειμένον πρὸς λατρείαν αὐτοῦ; Ἐπαντες οἱ λόγοι, δι' οὓς τὸ Σαββάτον ἡτοῦ ἐπιθυμητὸν καὶ ἀναγκαῖον κατὰ πρῶτον, δὲν ὑπάρχουν ἀκόμη ἀπατηχοῦ τῆς οἰκουμένης καθ' ὅλην τὴν ἴσχυν των, καὶ πολλοὶ ἄλλοι προσέτι; Τὰ ἀμαρτωλὰ τέκνα τοῦ Ἀδάμ δὲν χρειαζόμεθα τὴν σήμερον ἀνάπτασιν καὶ βοηθήματα πρὸς σκέψιν καὶ εὐλάβειαν, δσον ἐκεῖνος, δὲ τὸ ὑπογητὸς Θεὸς κατέβαινε νὰ κοινολογῇ ἐν οἰκείοτητι μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ κήπῳ τοῦ παραδείσου; Ἀναμφιβόλως.

Ἡ ιστορία τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ κόσμου τούτου εἶναι συντομωτάτη· καθότι δσα ὁ θεόπνευστος κάλαμος τοῦ Μωϋσέως μᾶς διηγήθη περὶ αὐτῶν, εἰς δισχίλια σχεδὸν ἔτη ἐκτεινόμενα, περιέχονται εἰς τὰ πρῶτα δέκα κεφάλαια τῆς Γενέσεως. Διτοῦτο δὲν πρέπει νὰ μᾶς φαίνεται παράξενον, ἀν δίγια μόνον, καὶ αὐτὰ αἰνιγματώδη, ἀπαντῶμεν περὶ τοῦ Σαββάτου ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ συστάσεως αὐτοῦ μέχρις οὗ διτοῦ τοῦ φυλάττειν αὐτὸν ἐντολὴ κατεγράφη ὑπὸ τοῦ θείου δακτύλου εἰς τὸν Δεκάλογον ἐπὶ τοῦ ὅρους Σινᾶ. Ἐκεῖ δημως εἰσάγεται κατὰ τρόπον, δστις δεικνύει διτοῦ οἱ Ἰσραὴλῖται ἐγίνωσκον αὐτὸν, μολονότι ἐκεινδύνευον νὰ τὸ λησμονήσωσι.

Πόσον σαφῶς δηλοῦσιν οἱ πρῶτοι λόγοι τῆς ἐντολῆς ταύτης, διτοῦ τὸ καθῆκον ἡτοῦ ὅλη γνωστὸν καὶ ιερώτατον; Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἀγιάζειν αὐτὴν αὐτὴν! Ἀλλ' ἡτοῦ δυνατὸν νὰ ἐνθυμηθῶσιν ἐορτὴν, περὶ ἣς τότε πρώτην φορὰν ἡκουον; «Οχι, βέβαια.

Τὸν καιρὸν τῆς δημιουργίας ὁ Θεὸς καὶ συνέστησε τὸ Σαββάτον, καὶ ἐπεκύρωσε καὶ ἡγίασεν αὐτὸν διὰ τοῦ ἰδίου τοις παραδείγμασι· νῦν δὲ ἐπὶ τοῦ ὅρους Σινᾶ ἀνεκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ του, καὶ πανδήμως προσέταξεν αὐτοὺς νὰ τὸ φυλάττωσιν. «Οτι δὲ σκοπὸν εἶχε νὰ φυλάττωσι πάντοτε οἱ ἀνθρώποι τὴν ἐορτὴν ταύτην, ἐμπορεῖτις νὰ τὸ συμπεράνη ἐκ τοῦ διτοῦ ὁ ἰδίος ἐνεχάραξε τὴν περὶ αὐτοῦ ἐντολὴν εἰς τὰς λιθίνας πλάκας. «Ο Δεκάλογος δὲν ἐγράφη διὰ μόνον τὸν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ διὰ τὸν κόσμον. «Ο Κύριος ἡμῶν εἶπε περὶ αὐτοῦ, «Ἐως ἀν παρέλθῃ δούραντος καὶ ἡ γῆ, ίστα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἔως ἀν πάντα γένηται μὴ νομίσητε, διτοῦ ἡλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἡ τοὺς προφήτας οὐκ ἡλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι.»

Βλέπομεν ἐκ τῆς Πλαταιᾶς Διαθήκης, διτοῦ οἱ παραβαίνοντες τὸν περὶ Σαββάτου νόμον ἐκολάζοντο αὐτητού τούναντίου δὲ, μεγάλαι καὶ πολύτιμοι οὐ ποτεχέστεις ἐδίδοντο εἰς τοὺς θρησκευτικῶς αὐτὸν φυλάττοντας. «Η παραβασίς τοῦ νόμου τούτου ἀναφέρεται ὡς μία τῶν αἰτιῶν, αἰτινες παρώξυναν τὸν Κύριον ν' ἀποστείλη τὸν Ἰσραὴλ εἰς ἐβδομάκονταετῆ αἰχμαλωσίαν ἐν Βαβυλῶνι. (Β'. Παραλ. λξ'. 21.)

Περὶ τῆς μεταθέσεως τοῦ Σαββάτου ἀπὸ τὴν τελεταίαν εἰς τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος; Σέλομεν λαλήσειν εἰς τὸν προσεχῆ ἀριθμόν.